

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Præfatio Ad Lectorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

P R Æ F A T I O

A D L E C T O R E M .

 V V M ante annos quatuor ex Academia ^{Operis hu-}
Duacena ad hanc Louaniensem euocatus, ^{ius occasio.}
Sacrarum scripturarum professionem Re-
giam suscepissem, nihil prius aut antiquius
habui, quam vt in eo munere fidelem operam ad Dei
gloriam & auditorum vtilitatem nauarem. Illud au-
tem me consecuturum existimaui, si diuinæ Scripturæ
& sensum literalem ac genuinum, & vsum his maxi-
mè temporibus accommodatum auditoribus traderem.
Et sensum quidem literæ breuissimis quasi glossulis pa-
raphrastice explicatum dedi. Vsum verò his tempori-
bus maximè accommodatum in eo consistere arbitratus
sum, vt ea loca imprimis annotarem, excuterem, &
pertractarem, quæ vel contra horum temporum here-
ses facere possunt, vel ab horum temporum hæreticis
contra veritatem orthodoxam proferri solent. Iis igitur
quæ ad mores vel quæ ad dogmata non controuersa
attinebant, leui brachio attactis, ea maximè curiosius
loca tractanda suscepi, quæ noua & controuersa huius
temporis dogmata propriè concernebant. Quo in gene-
re cum pertinaci studio insisterem, & toto penè nouo in-
strumento hoc quadriennio decurso, locorum sarragi-
nem opinione maiorem collectam cernerem, cogitare
cæpi an is labor talis esset, vt in publicum quoque pro-
desse posset. Sed huic cogitationi meæ vnum in primis
obsta

PRÆFATIO

obstabat, quòd annotationes nostræ breuissimæ essent, sic auditoribus accommodata, ut totius textus explicatio commodo tempore absolueretur. Ista quippe dictandi breuitas multa prætermittere cogebat, quæ vel ad refellendas hæreticorû corruptelas, vel ad explanationes nostras confirmandas à varijs lectoribus meritò desiderentur. Fuerunt igitur non solum relegenda omnia, sed & pleraque vberius explicanda, ac de nouo describenda. Qui sanè labor nouus in quotidiana hac professione mea, & aliorum in dies locorum annotatione quotidiana, non mediocriter me à proposito deterruit. Multiplex tamen quæ statim mihi abblandi batur laboris huius vtilitas, in id quod honestius erat, facillimè pertraxit. Imò attentius ista & accuratius cogitanti, quædam necessitatis animo sese offerebat meo, quæ ad hunc laborem propensa calcar adderet.

Operis huius necessitas.

- Quæ enim alia fundi nostri calamitas, quæ alia tot hodie grassantium hæresum causa, quàm quia diuinis
1. Scripturis ad suum placitum hæretici abutuntur? Homines importuni, superbi, sibi placentes, ex sola Scriptura, Conciliorum, Patrum, totius Ecclesiæ reiecto iudicio, omnem de fide controuersiam terminari volunt.
 2. Hanc Scripturam non ex sensu Ecclesiæ, non ex iudicio doctissimorum Patrum, qui hætenus diuinas Scripturas maxima cum laude pertractarunt, sed ex suo sensu
 3. suoque iudicio interpretantur. In hac interpretatione ad dogmata sua confirmanda Dei verbum indignissimè
 4. contorquent. In hac interpretatione loca omnia quæ fidem orthodoxam quocumque modo vel illustrant, vel confirmant, omni studio inuertunt, & nobis eripere contendunt. In hac demique interpretatione, sententias orthodoxas, personas Ecclesiasticas, ceremonias, & quicquid vel ad fidem, vel ad cultum, vel ad politiam
- Eccle

A D O L E C T O R E M.

Ecclesia Catholica quoquo modo spectat, quavis data occasione arrodunt, taxant, traducunt, ludibrio exponunt. In hanc Scripturarum interpretationem, seu de- 6. prauationem potius, tanto studio, tanto conatu, tanto impetu incubuerunt, ut à paucis reirò annis varij & laboriosi hæreticorum in diuinas Scripturas commentarij, id est, variæ & scædissima corruptelæ in lucem prodierint. Ex quibus sanè omnibus ad nouum Testamentum quod attinet vniuersum, vnã cathenam, seu, ut eam vocat, Ecclesiasticam & Catholicam expositionem 7. collegit Augustinus Marloratus. Ex istis hæreticorum commentarijs, ministris eorum prædicandi, rixandi, debacchandi, populum simplicem & ignarum sub specie verbi Dei potenter seducendi, materia copiosa suppeditatur. Ex istis commentarijs, scriptoribus hæreticis di- 8. sputationum omnium firmamenta ad manum præstò sunt. Sensum quippe in scribendo pro vero & indubitato ponunt, quem in commentarijs vel suorum vel suis legitime probatum supponunt. Ex istis denique com- 9. mentarijs, omnibus hodie hæreticis tela & arma subministrantur, quibus Ecclesiam Catholicam & fidem orthodoxam hostiliter ac certatim impugnent. Catho- 10. lici, qui horum commentarios non legunt, nec fraudulenter eorum corruptelas refutare, nec seductis validam opem afferre possunt. Sed & sæpe contingit doctissimos 11. alioqui controuersiarum tractatores minus dexterè, minusque appositè hæreticorum argumenta è Scripturis petita soluere, eò quòd quibus technis ac fraudibus Scripturam deprauarint, & in sensum suum peruerterint, quibusque apparentibus ex causis eam deprauationem secutus hæreticus fuerit, penitus ignorant. Ita ridet in sinu hæreticus, quum argumentum necdum penitus solui videt, stante adhuc integro & saluo Scripturæ, qua nitiur,

xi. titur, sensu. Sed & populo seducto succurri non potest, stante ea persuasione, Scripturarum sensus, quos ministri adferunt, verbo Dei conuenire. His omnibus malis aliquod remedium hoc nostro labore adferri posse quum cernerem, ad eum intrepidè capessendum faciliè adductus fui.

Operu
via utili-
tas.

Hæc quippe nostra explicatio, innumeras hæreticorum corruptelas patefaciet; verbi diuini verum ac legitimum sensum tuebitur; Catholicos veris & necessarijs præsijs armabit; hæreticis sua, in quibus maximè confidunt, arma detrahet. Denique quum hætenus veteres & orthodoxas interpretationes, Conciliorum sententia, Patrum iudicia, traditiones Ecclesiasticas, vel audacter despiciendo, vel arroganter impugnando, nostram veluti Romam impugnarint; ipsorum nunc nouellas & proprias diuine Scripturæ expositiones examini subiiciendo, excutiendo, refellendo, in ipsa eorum Carthagine eos aggrediemur: & an sua defendere valeant, qui aliena tamdiu & tam ferociter impugnarunt, periculum faciemus.

Cur Calui-
ni impri-
mi com-
mentarij
impugna-
tur.

Ceterum quia omnes omnium commentarios excutere labor & immensus & inutilis foret, vel quia eadem plerique adferunt, vel quia minus noxia & leuioris momenti sunt quæ ab alijs proferuntur, vnus Calvinus in totum nouum Testamentum commentarios, & Theodori Beza in idem vniuersum Annotationes, examinare, expurgare, refutare (quantum præsens institutum postulat) fauente Christo decreui. Vnus Calvinus vt de illustratis à se Scripturis impotenter iactitat; sic præ cæteris omnibus ita in pretio habetur. De semetipso ita arroganter sensit, vt postquam Catholicos horum temporum scriptores putida cadauera, moriones, simias, imò Concilij Tridentini Patres toto orbe doctissimi

Etissi

AD LECTOREM.

Etissimos, pecudes, porcos, asinos nuncupasset, & ad interpretandas Scripturas non magis idoneos quam boues ad ephippia, vel potius asinos ad lyram dixisset, *moxque adiecisset*: Vt confluant ex toto orbe Romanenses Episcopi, Theologi, & quotquot sub vexillo, auspiciisque illius Antichristianæ sedis militant, quam tandem collatis inter se capitibus interpretationem nobis conflabunt? Bona pars vix grammaticæ elementa didicit; *paucis interiectis hunc in modum de semetipso scribit* De nobis quo minus dicam quod res habet, impedit verecundia. Verissimè tamen profiteri licebit, nos intelligendis Scripturis, plus lucis attulisse, quàm omnes qui ab exorto Papatu inter eos extiterunt Doctores. Neque hanc laudem ipsi detrahere nobis audent. *Hec est Caluini verecundia: hoc de seipso iudicium* Aut omnibus qui his multis seculis in Ecclesia Christi floruerunt, Scripturarum interpretibus sese anteponebat, aut à multis seculis Papatum exortum fuisse negare nunc debet quod toties alibi aperte proficitur. Sed mentem Caluini parentis sui optimè asecutus Theodorus Beza, sic in eius laudem per apostrophem exclamat. Res ipsa, Caluine, testificantur selectissimum te fuisse Dei Opt. Max. organum, cuius ministerio perficeretur veræ religionis instauratio aliquot antè annis ab aliis feliciter inchoata. Nam tu is es, cuius doctrinæ diligentia & indefatigabili zelo, Gallia quidem & Scotia restitutum apud se Christi regnum meritò acceptum ferunt, &c. Testes harum rerum sunt nunquam intermoritura monumenta, quibus nihil in sacris literis explicandis, neque iudiciosius, neque enucleatius, neque magnificentius à quoquam verbi diuini interprete adhuc scriptum fuisse, verè pij doctique omnes

In Antid. Syno. Tridentin. in Pr. sūt. & sess. 4. & sess. 7. ad can. 7. & 8.

Caluini inſtantia de seipſo.

In lib. de Iconibus.

P R Æ F A T I O

omnes agnoscunt. Hæc de suo Caluino Beza, quem
In Episto. ad Roma. cap. 1. vers. 22. cap. 6. vers. 6. ca. 8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. propterea quoties in annotationibus suis in nouum Te-
2. Cor. 9. vers. 4. stamentum citat (citat autem eum frequenter) toties
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. eum tacito nomine, Doctissimum interpretem, per
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. antonomasiam & excellen- tiam vocat: sicuti nos, quum
2. Cor. 9. vers. 4. Paulum dicere volumus, Apostolum saepe dicimus. Sed
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. & in præfatione in lib. Iosue. tanti suum Caluinum Be-
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. za facit, tanti eius scripta aestimat, vt sine neuis repur-
2. Cor. 9. vers. 4. gata omnia defendat, vt præ his omnium antiquorum
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. ac recentiorum Doctorum cõmentaria negligenda cen-
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. seat, vt sine his ad sacrarum literarum certam cognitio-
2. Cor. 9. vers. 4. nem neminem peruenire posse iudicet. In nostra Anglia
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. vnus Caluinum secta illa Puritanorum, quæ nec hodie
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. usque politie ac discipline Ecclesie Anglicanæ subesse
2. Cor. 9. vers. 4. vult, tanti facit, vt Carterobitus, qui causam Purita-
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. norum scriptis publicis defendit, ita alicubi scribat. D.
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. Caluinum recipimus & veneramur, vt nobilissimum
2. Cor. 9. vers. 4. Dei organum ad ecclesiam expurgandam, planam-
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. que & sinceram diuinarum literarum interpretatio-
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. nem orbi restituendam à Deo suscitatum; cui ab
2. Cor. 9. vers. 4. Apostolorum tempore par non fuerit. Vnde factum
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. est, vt dicere Puritani non vereantur, adeo Caluinum
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. ac Bezam in scripturis exponendis ceteros omnes
2. Cor. 9. vers. 4. antecellere, vt reprehensioni minus obnoxium sit
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. veterum omnium expositiones reicere, quàm Cal-
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. uini ac Beza de sensu Scripturæ iudicium refugere.
2. Cor. 9. vers. 4. Alij ex illis rursus, vnus Bezam noui Testamenti
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. optimus esse interpretem scribunt. Sic apud nostros
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. seductos Anglos Caluinus & Beza in scripturis expo-
2. Cor. 9. vers. 4. nendis palmam ferunt. Quin idem sit Calvinistarum in
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. Gallia, Germania, Scotia, & huius Belgij corrupta parte
8. vers. 33. ca. 9. vers. 22. iudicium, dubitari non debet.
2. Cor. 9. vers. 4. Sane Augustinus Marloratus, qui ex tam multis
Act. 8. v. 33. & 1. vers. 20. ad Heb. 4. v. 12. & ali- bi passim. Claudii Sainctes in respons. ad Apolog. Beza. Lib. 1. pag. 32. nouis

Præfatio præ-
 latorum,
 cap. 19.
 pag. 78.

Defensio di-
 sciplinæ Ec-
 clesie. pag.
 412.

AD LECTOREM.

nouis interpretibus, Bucero, Erasmo, Musculo, Melan-
 ethone, Sarcerio, Brentio, Bullingero, Zvinglio, Vito,
 Theodoro, atque ipso Caluino, suam, vt vocat, Catholi-
 cam & Ecclesiasticam 4. Euangeliorum expositionem
 consarcinavit, ex vno Caluino plura quam ex ceteris
 omnibus collegit. Imò quum ex aliorum commentarijs
 quadam delibauerit, vnus Caluini commentarium penè
 integrum sine cathene inseruit: & nihil ferè eorum
 quæ nos hic ref. tauimus, prætermisit. Nam ego ipsis
 Caluini commentarijs vsus, plura & plenius, ex eo re-
 futanda desumpsi, quam ex eo consarcinavit Martiora-
 tus. Scripsit Caluinus post alios, post Bucerum, Melan-
 ethonem, Bullingerum, Erasmum, Musculum, Brentium,
 quorum omnium vel in disputando fecordiam, vel in re-
 prehendendo negligentiam, vel in fallendo imperitiam,
 homo vaser, acutus, diligens plurimum superauit. Ad
 omnem quippe reprehensionem attentissimus, & in re-
 prehendendo acutissimus, nihil vsquam prætermittit,
 quod vel ad Catholicam fidem infirmendam trahi pos-
 sit, vel ad fidei nostræ firmamenta conuellenda valeat,
 vel ad totam Catholicam Ecclesiam quoquo modo ta-
 xandam facere queat. Quod quum in vnus D. Ioannis
 Euangelio cumulate sese præstitisse arbitratus esset, in
 eius commentarij ad suos Geneuenses præfatione ita
 gloriatur. Certè Papatum nihil aliud quam mon-
 strum ex innumeris Satanæ fallacijs conflatum esse,
 & quam obtendunt Ecclesiam, Babylone magis
 confusam, vnus hic cōmentarius erit (vt spero) lu-
 culentus testis. Hic in suis commentarijs Caluino sco-
 pus fuit, quem qua diligentia & quanta impietate
 persecutus fuerit, hæc nostra Antidota demonstrabunt.
 Pari quippe diligentia vsus, nihil prorsus eorum præ-
 termisi, quæ in Catholica Ecclesia & fidei præiudi-

Caluini
 singularis
 industria,
 & nocendæ
 libido.

P R Æ F A T I O

cium, vel in harmonia trium Euangelistarum, vel in commentarijs super Ioannem venenatus iste serpens euomuit: singulisque toxicis sua apposui Antidota. Tanto porro accuratius hos commentarios in lucem Calvinus dedit, quanto serius & in oppugnanda veritate orthodoxa magis iam excitatus. Nam post tractationem dogmatum, post Institutionem quam vocat Christianam, verè Antichristianã (ad quam Lectorem in commentarijs interdum remittit) idque in vitima ferè ætate, eos edidit: vt non immeritò ab omnibus Calvinistis summo in precio hi commentarij habiti fuerint. Sanè præter accuratam Catholicorum dogmatum vel refutationem vel reprehensionem (quo nomine suis mirabiliter placeat) vbi ea aut refutandi aut reprehendendi locus non est, ita in reliquis quo ad literam interpretis diligens, ita moralis, ita elegans & suavis est, vt hac varia esca proposita, & veluti in aureo poculo propinato veneno, etiam ab ipsis orthodoxis auidè interdum legatur, qui in dictione pura doctrinam vix cauent impuram: quos etiam aliquando exoptare audiui, vt reserctis quæ contra Ecclesiam & fidem disputantur, castratus prodiret: sic enim commentarios eius perutiles fore. Qui tamen vehementer falluntur, quando Calvinus etiam in ijs quæ dogmata controuersa non concernunt, ex fastu quodam ac typho hereticis proprio Patrum & Veterum expositiones fastidians, novos semper & singulares sensus studiosissime affert, vel etiam inter varias interdum veterum interpretationes, deteriorem frequenter amplectitur. Ex quibus fit, vt etiam in illis à vera & genuina sacri textus intelligentia penè semper aberrat. Quod tamen errorum genus nos in hoc opere non persequimur, quorum hoc vnicum institutum est, vt quæ in hæresum huius temporis

poris

AD LECTOREM.

poris fauorem, & in orthodoxe fidei graue præiudicium celebris iste Archihæreticus, & sub blanda admodum facie serpens callidissimus euomuit venena, illa oppositis Antidotis è medio tollamus ac, ne quid noceant, cura ac studio quo possumus efficiamus. Quo utilior magisque necessarius hic labor noster videri poterit: qui non de sensu probabiliter vero aut falso contra Calvinum ac Bezam decertamus, sed de eo sensu qui stantæ fidei orthodoxa verus esse non potest, quatenus vel ipsam fidem orthodoxam aliqua ex parte impugnat, vel hæreticū dogma fidei orthodoxæ aduersum propugnat. Est quippe mihi negociū cum tortuoso serpente, qui mille per meandros fraudisque flexuosas veritati insidiatur, & errori patrocinatur: qui Scripturarum sensus non tantum inuertit, sed longas sæpe disputationes contra fidem & Ecclesiam coniecit.

Hæc igitur est operis nostri varia utilitas. Orthodoxa doctrina circa omnes textus, qui pro illa faciunt, stabilitur, quando illos omnes magno studio inuertere nobisque eripere vnus Calvinus conatus est. Quæ textus Evangelici loca pro hæresibus modernis sonare videntur, ea pro veritate orthodoxa sonare & sentire ostendimus. Ita hæreticorum dogmatū neruos præscindimus, & præcipua firmamenta subuertimus. Diuina Christi & Euangelistarum verba, & loca plusquam trecenta, à variis & sceleratissimis corruptelis vindicamus, & claro ac genuino sensui restituimus. Caluini variam technologiā, & artificem fallendi artes patefacimus, & impietatis summam hominis impietatem, audaciam, furorē in Christi Domini apertis verbis deprauandis & inuertendis studiosè refutamus.

Nec quum Calvinum atque interdum Bezam refutamus, vnus tantum aut alterius hominis impietatem

Operis varia utilitas

1.

2.

3.

4.

5.

Vide Indicem in verbo Caluini.

6.

In vna

Caluino omnes refutamus.

P R Æ F A T I O

iugulamur, ne hic excipiant ceteri heretici se ab vno
 Caluino aut Beza non pendere. Quæ enim à Caluino
 proferuntur, asseruntur, disputantur, omnium sunt hodie
 hereticorum firmamenta communia, eademque validis-
 sima: vt erat ipse omnium vaserimus, & acutissimus,
 & in hoc scriptiois genere nobilissimus. Sententia quas
 astruit, criminationes contra Ecclesiam quas facit, Scri-
 pturarum intelligentia quas tuetur, omnibus aliis ho-
 die hereticis, aut penè omnibus sunt communes: vt hic
 6. fortissimè valeat quod ille dixit: **E**x vno omnes. Sed &
 aliquas hodie columnas, aliquos diuina legis interpretes
 habere debent heretici, quos sequantur, quibus nuatur,
 postquam veterum Patrum expositiones despectui ha-
 bent. Aut Caluinus ac Beza illi sunt, aut certè nullos
 alicuius nominis proferre possunt. Quod si nullos pro-
 ferunt, nec proferre volunt, quid ergo in religione ac fide
 Christiana certum, fixum, ac stabile erit? Ecclesiam Ca-
 tholicam eiusque lumina, Patres, Episcopos, Veteres,
 Concilia audire recusant. Solam Scripturam diuinam
 unicam & perfectissimam esse cuiuslibet veritatis nor-
 mam affirmant. Hanc Scripturam diuinam aut a certis
 interpretibus eruditione, pietate, atque auctoritate pre-
 stantibus expositam & explicatam accipere debent, aut
 hoc vnum rotundè dicere, diuina Scripturæ quemlibet
 Christianū interpretem legitimum esse: vt hoc vno ver-
 bo omnes Scripturarum commentarios, omnem siue do-
 cendi, siue prædicandi Scripturas auctoritatem, omnes
 Pastores, Doctores, Prophetas toto orbe Christiano
 exterminent: & inuito ac reluctante Paulo, imò in de-
 spectum Spiritus Sancti per Paulum loquentis, omnes
 esse Prophetas, omnes esse Doctores, dicant. In vno
 igitur Caluino ac Beza cæterorum primipilis, callidi-
 tate, eruditione, diligentia cæteros longè superantibus,
 reli

AD LECTOREM.

reliqui vulgares Protestantium interpretes refutati merito videri possunt. Certum est, quicquid alij in Scripturis ad noua placita detorquendis praestiterunt, id vnum Caluinum cumula. è praestitisse, multa quoque ab aliis vel praetermissa vel negligentius tractata mendaciorum cumulo adiecisse. Cui & postea succenturiatus Beza non pauca de suo addidit: in Euangelis quidem parcius, in Epistolis Apostolicis multò vberius: vbi varios Caluini defectus longis disputationibus suppleuit, de quo in alia ad Antidota Apostolica praefatione plura dicentur.

Docebit porro hic labor noster, Scripturarum iudicium, examen, sententiam, adè nos non subterfugere (quod ineptè clamitant aduersarij, quia Ecclesiae iudicium & auctoritatem studiosè defendimus) vt diuinas Scripturas luculentissimè à nobis stare ex ipsa Scripturarum collatione & contextu euincamus. In istis quippe Antidotis nostris Euangelicis Patrum auctoritate aliter sentientium perrarè Caluinum premo, sed ex contextu sacro & firmis rationibus corruptelas eius impietate plenas plerumque demonstro.

Placuit autem totum hoc opus ANTIDOTA Titulè ratio. EVANGELICA nuncupare, quia contra haereticorum toxica & venena, quibus sacrosancta Euangelia sceleratissimè infecerunt, medelam depromit. Si qua autem loca prolixius explicantur, sciat Lector non verbosius, sed diligentius esse pertractata, idque vbi rei subiecta vel ipsa necessitas, vel magna utilitas ita postulabat. Sanè eo libentius huic labori incubui, quia Catholicos hodie interpretes primarios ac diligentissimos deprauationes hasce haereticas aut studio vitasse ac dissimulasse, aut certè parcissimè & rarissimè attigisse aduertit: contentiosam fortè hanc, permolestam, & alicubi

PRÆFATIO

Lib. de
vni. Ec-
cles.

necessariò prolixam disputationem exhorrentes Sed va-
ria, quam dixi, huiusmodi laboris (vt mihi saltem vide-
batur) utilitas, vt in hanc palastram descenderem me
mouit, commouit, perpulit: eorum videlicet memorem,
quæ de hæreticis virissimè & eleganter scripsit B. Cy-
prianus. Nemine Episcopatum dante, Episcopi si-
bi nomen assumunt, sedentes in pestilentia cathedra,
pestes & lues fidei, serpentis ore fallentes,
corrumpendæ veritatis artifices, venena lethalia
linguis pestiferis euomentes; quorum sermo vt
cancer serpit, quorum tactus pectoribus & cordi-
bus singulorum mortale virus infundit. Hoc igitur
mortale virus, hæc lethalia venena, vt saluifero me-
dicamento curarem, & à pectoribus ac cordibus Chri-
stianis expellerem, hunc qualemcumque laborem susci-
piendum duxi.

Colonia
anno 81.

Prodiit quidem ante annos aliquot super ista Euan-
gelia locorum quorundam explicatio Catholica, au-
thore Renato Benedicto, cui Panopliam Catholicam ti-
tulum dedit, sed vaniorem quàm veriorem: quum &
pauca admodum loca attigerit, & eadem satis medio-
cri armatura propugnauerit. Ceterum vtinam maiori
vanitate homo ille infœliciter Catholicus in Ecclesiam
Catholicam non peccasset. Prodierunt quoque autho-
re Feliciano Capitono Auinionensi Archiepiscopo, Ex-
plicationes Catholicae (sic habet titulus) locorum
ferè omnium veteris ac noui Testamenti quibus ad
stabiliendas hæreses nostra tempestate abutuntur
hæretici; tribus tomis distinctæ. Sed vbi illæ primùm
prodierunt, adeò Catholicis parum satisfecerunt, vt à
me tunc controuersias Duaci profitente doctissimi qui-
dam viri per literas vehementer flagitarint, in nouum
saltem Testamentum, aut aliquam eius præcipuam par-
tem,

AD LECTOREM.

tem, parem ut operam nauare vellem. Quod ut eo tunc tempore prestare non potui, alia professione aliisque scribendis præpeditus; iam nunc ad ipsarum scripturarum professionem, Deo sic volente, vocatus, auidè & studiosè prestare contendi. Sanè neuter eorum aut alius quispiam (quod sciam) ipsos hæreticorum commentarios refutandos, & literæ sacræ corruptelas expurgandas hætenus suscepit. Prodeunt ergo nunc, fauente Christo, Evangelica primùm Antidota. Subsequentur postea (eodem propitio) Apostolica; prout quotidiana mea patietur professio. His interim, orthodoxe Lector fruere: & si quam aut tuis studijs lucem, aut fidei consolationem attulimus; pro omni mercede, tuis apud Deum precibus interdum nos iuuua. Vale.

Louanij, Cal. Octobris, Anno
salutis 1594.

APPROBATIO.

IN his Euangeliorum Antidotis, disertè & solidè deteguntur errores & fraudes Caluini, Beza, & aliorum nostri aui hæreticorum: in quibus etiam nihil esse testor quod sanæ & Catholicæ doctrinæ aduerferur.

Henricus Cuyckius, D. Petri Louanij
Decanus, & Pontificius ac Regius li-
brorum Censor.

AVGV